

Nr 166.

Godkänd av första kammaren den 26 april 1930.

Godkänd av andra kammaren den 26 april 1930.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, jämte två i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 102.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 3 januari 1930 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1930/1931 har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 200 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, i riksstaten för budgetåret 1930/1931 för ändamålet beräkna ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 21 februari 1930 dagtecknad proposition, nr 132, vilken hänvisats till statsutskottet för förberedande behandling, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att till statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, bevilja för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor att utgå under de villkor och bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft två inom riks-

dagen väckta, likalydande motioner (I: 272 och II: 435), i vilka motioner hemställts, att riksdagen på grund av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 132 måtte besluta att till statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, bevilja för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av kronor 500,000 att utgå under de villkor och bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

Genom den förevarande propositionen torde på ett nöjaktigt sätt hava klarlagts omfattningen av det byggnadsbehov, som för folkskoleväsendets vidkommande är för handen i nu ifrågavarande skoldistrikt. Av den förebragta utredningen synes riksdagen framgå, att, om någorlunda tillfredsställande förhållanden i berörda hänseende skola kunna inom överskådlig tid bringas till stånd, det är nödvändigt, att staten fullföljer den understödsverksamhet, som av 1928 års riksdag inleddes. Det är visserligen sant, att även inom andra delar av landet skoldistrikt finnas, vilka äro hårt betungade av utgifter för tillgodoseende av skolväsendets lokalbehov. Men det gäller där merendels enstaka fall, under det att det här är fråga om ett sammanhängande område med gles bebyggelse, där fattigdom bland befolkningen och en hård skattetunga utgöra en mera allmän företeelse. Skolbyggnadsfrågans lösning möter därför i dessa trakter alldeles särskilda svårigheter, vilka synas utskottet för ifrågavarande skoldistrikt — liksom för de finsktalande gränsdistrikten — motivera en undantagsställning. Med hänsyn till nu anförda förhållanden finner sig riksdagen böra bevilja ett särskilt anslag såsom understöd till byggnader för folkskoleväsendet i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län med undantag av rikets nordligaste gränsorter, vilka redan förut åtnjuta understöd av detta slag från ett särskilt riksstatsanslag.

I fråga om grunderna för berörda understöds utgående synes riksdagen vad Eders Kungl. Maj:t härutinnan föreslagit böra vinna godkännande. De bestämmelser, som utfärdats genom kungörelsen den 8 juni 1928 (nr 293) — återgiven å sid. 3—5 i den kungl. propositionen — och avseende det av 1928 års riksdag för ändamålet beviljade anslaget å 100,000 kronor, torde alltså enligt riksdagens mening böra vinna tillämpning även beträffande de anslag, som kunna komma att för samma ändamål anvisas i fortsättningen. Detta innebär bland annat, att någon viss utdebitering av kommunalskatt (lägst) icke skulle sättas såsom villkor för understöds erhållande, och att understödets utmätande ej skulle ske efter någon med avseende å skattetrycket eller eljest fixerad skala, utan att Eders Kungl. Maj:t skulle äga full frihet att efter omständigheterna i varje särskilt fall avgöra, om och med vilket belopp understöd må utgå, alltså på samma sätt som hittills skett i fråga om motsvarande understöd till de finsktalande gränsorterna. Riksdagen föredrager denna metod framför bidragens utmätande efter en automatiskt verkande skala, enär den synes riksdagen erbjuda de största möjligheterna till ett avvägande

av understöden på lämpligt sätt, d. v. s. med hänsyntagande till alla de olika omständigheter, som i det enskilda fallet skäligen böra inverka på frågan om understödets storlek. Riksdagen förutsätter emellertid, att understöd icke må ifrågakomma i andra fall, än där ett sådant anses påkallat jämväl med hänsyn till skoldistriktets *ekonomiska* förhållanden. Vidare anser riksdagen, att understöd i regel icke bör tilldelas skoldistrikt för byggnadsföretag, som redan kommit till stånd, för så vitt ej särskilt ömmande omständigheter föreligga.

Vad angår beloppet av det anslag, som för ändamålet bör ställas till förfogande för budgetåret 1930/1931, vill riksdagen erinra om att enligt den verkställda utredningen sammanlagda kostnaden för erforderliga byggnadsföretag uppskattats till omkring 23 millioner kronor, och att det byggnadsbehov, som ansetts böra tillgodoses under de närmaste fem budgetåren beräknats till nära 9 1/2 millioner kronor. Även om dessa siffror äro mycket approximativa och måhända tilltagna i överkant, samt åtskilliga av anläggningarna måste förutsättas bliva verkställda utan hjälp från statens sida, är det utan vidare uppenbart, att ett årligt anslag av endast 100,000 kronor måste betecknas såsom otillräckligt, om en förbättring av lokalförhållandena skall bliva möjlig inom överskådlig tid. Ehuru riksdagen finner det av motionärerna framställda yrkandet om ett anslag å 500,000 kronor befogat, därest hänsyn blott och bart tages till byggnadsbehovets omfattning, anser sig riksdagen dock av budgetära skäl icke kunna bevilja en så betydande summa utan vill ställa ett belopp av 300,000 kronor till förfogande för nästkommande budgetår. Härigenom blir det i allt fall möjligt att på ett avsevärt verksammare sätt än enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag lämna kommunerna det stöd, varav de visats vara i behov.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förslag och ovannämnda motioner (I: 272 och II: 435), till statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet inom Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, dock ej rikets nordligaste gränsorter, beviljat för budgetåret 1930/1931 ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor att utgå under de villkor och bestämmelser, Eders Kungl. Maj:t kan finna gott meddela.

Stockholm den 26 april 1930.

Med undersåtlig vördnad.
